

Náhrada cestovních výdajů a náhrada za promeškaný čas

Obecný soud poruší právo účastníka řízení na soudní ochranu, pokud z důvodu extrémního vykročení ze zákonných procesních pravidel a nedostatečného seznámení se s obsahem příslušného spisového materiálu přehlédne oprávněný a řádně uplatněný nárok na náhradu nákladů řízení.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 729/23 ze dne 9.1.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti A.B., zastoupeného Mgr. L.P., advokátkou, sídlem H., proti výroku III rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. prosince 2022 č. j. 26 Co 74/2022-168 za účasti Krajského soudu v Praze, jako účastníka řízení, tak, že výrokem III rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. prosince 2022 č. j. 26 Co 74/2022-168 bylo porušeno stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Výrok III rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. prosince 2022 č. j. 26 Co 74/2022-168 se zrušuje.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení výroku III v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jím bylo porušeno jeho právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 Listiny.

2. Z ústavní stížnosti, jejích příloh a vyžádaného spisu Okresního soudu Praha-západ (sp. zn. 36 C 86/2021) vyplývají následující skutečnosti.

3. Stěžovatel se žalobou u Okresního soudu Praha-západ (dále jen "okresní soud") domáhal po Alanu Hlaváčkovi (dále jen "žalovaný") zaplacení částky 170 000 Kč s úroky z prodlení. Okresní soud rozsudkem ze dne 22. 2. 2022 č. j. 36 C 86/2021-115 uložil žalovanému povinnost zaplatit stěžovateli částku ve výši 83 000 Kč s úrokem z prodlení (výrok I), žalobu v rozsahu 87 000 Kč s úrokem z prodlení zamítl (výrok II) a stěžovateli uložil povinnost zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení částku 1 929,38 Kč (výrok III).

4. Stěžovatel se proti výrokům II a III tohoto rozhodnutí odvolal ke Krajskému soudu v Praze (dále jen "krajský soud"). Na posledním jednání před vyhlášením rozhodnutí předložil soudu písemné vyúčtování nákladů odvolacího řízení (viz protokol o jednání na č. l. 166). V něm požadoval přiznání náhrady za tři úkony právní služby, tři režijní paušály, soudní poplatek a také náhrady cestovních výdajů a náhrady za promeškaný čas (viz vyúčtování nákladů odvolacího řízení na č. l. 179).

5. Krajský soud rozhodl, že výrok II rozsudku okresního soudu se mění tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 68 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 %; jinak se v tomto výroku rozsudek okresního soudu potvrzuje (výrok I). Žalovanému uložil povinnost zaplatit stěžovateli na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně částku ve výši 104 766 Kč (výrok II). Stěžovatel tak se

svým odvoláním z větší části uspěl a krajský soud mu přiznal nárok na náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 12 356 Kč (výrok III). Tato částka se podle odůvodnění rozhodnutí skládá z náhrady za tři úkony právní služby, tři režijní paušály a soudní poplatek (bod 33 rozhodnutí krajského soudu).

II. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

6. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byl vydán výrok rozhodnutí napadený ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel před jejím podáním vyčerpal veškeré zákonné procesní prostředky ochrany svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

III. Argumentace stěžovatele

7. Stěžovatel uvádí, že mu krajský soud opomněl přiznat uplatněný nárok na náhradu cestovních výdajů a náhradu za promeškaný čas. V důsledku toho mu byl přiznán nárok o 11 148 Kč nižší, než jaký mu náležel podle jím předloženého vyúčtování a soudem vypočteného poměru úspěchu a neúspěchu ve věci (56 %). Tím podle stěžovatele krajský soud porušil jeho právo na soudní ochranu a právo na ochranu vlastnictví.

IV. Průběh řízení před Ústavním soudem

8. Soudkyně zpravodajka podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslala ústavní stížnost k vyjádření krajskému soudu a žalovanému.

9. Krajský soud považuje ústavní stížnost za důvodnou. Ve svém vyjádření připustil, že nepostupoval správně, pokud nepřiznal stěžovateli na náhradě nákladu řízení adekvátní část účelně vynaložených nákladů na cestovné a ztrátu času, ačkoli vyúčtování nákladů odvolacího řízení bylo součástí spisu.

10. Žalovaný se k ústavní stížnosti nevyjádřil. Protože byl poučen, že pokud se k ústavní stížnosti nevyjádří, bude se mít v souladu s § 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu a § 101 odst. 4 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, za to, že se postavení vedlejšího účastníka řízení vzdal, Ústavní soud s ním již dále nejednal.

11. Vyjádření krajského soudu zaslal Ústavní soud na vědomí a k případné replice stěžovateli. Stěžovatel tohoto práva nevyužil.

12. Podle § 44 zákona o Ústavním soudu rozhodl Ústavní soud ve věci bez konání ústního jednání, neboť od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

13. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky) a v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci je oprávněn přezkoumávat pouze to, zda v řízení nebo rozhodnutím v něm vydaným nebyla porušena ústavně zaručená práva či svobody stěžovatele [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Právě takové porušení Ústavní soud v posuzované věci shledal.

14. K přezkumu rozhodnutí obecných soudů o náhradě nákladů řízení přistupuje Ústavní soud zdrženlivě. Ačkoli i tato rozhodnutí mohou mít dopad do stěžovatelovy majetkové sféry, sama o sobě

zpravidla nedosahují intenzity způsobit porušení základní práva či svobody [viz např. nálezy ze dne 5. 10. 2021 sp. zn. I. ÚS 2174/20, bod 20; ze dne 3. 9. 2019 sp. zn. II. ÚS 3627/18 (N 155/96 SbNU 31), bod 15; ze dne 27. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 3776/16 (N 51/84 SbNU 595), bod 12; rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>].

15. V posuzované věci jde navíc o peněžité nároky v takové výši, která je podle judikatury Ústavního soudu bagatelní [viz např. nálezy ze dne 10. 4. 2014 sp. zn. III. ÚS 3725/13 (N 55/73 SbNU 89), body 29 až 33]. Podobně jako rozhodnutí o nákladech řízení přitom ani nepřiznání nároku v bagatelní výši obvykle není způsobit dopad na stěžovatelova základní práva a svobody [viz např. nálezy ze dne 20. 12. 2017 sp. zn. I. ÚS 3296/17 (N 238/87 SbNU 853), bod 45].

16. Ústavní soud však ve své judikatuře uvedl řadu situací, v nichž je pochybení při rozhodování o nákladech řízení natolik závažné, že dosahuje ústavněprávní roviny a opravňuje Ústavní soud k jeho zásahu - a to i pokud jsou tyto náklady svou výší bagatelní [viz např. nálezy ze dne 3. 1. 2023 sp. zn. IV. ÚS 1059/22, body 18 až 20; ze dne 26. 4. 2022 sp. zn. IV. ÚS 3318/21, body 15 až 24; ze dne 24. 2. 2021 sp. zn. I. ÚS 2890/20 (N 40/104 SbNU 412), body 13 až 14].

17. Jedna z těchto výjimečných situací nastává podle Ústavního soudu tehdy, pokud se obecný soud dopustí extrémního vykročení ze zákonných procesních pravidel "z důvodu nedostatečného seznámení se s obsahem příslušného spisového materiálu". Právě kvůli tomuto pochybení Ústavní soud už dříve zrušil napadené výroky či rozhodnutí obecných soudů proto, že přehlédly některý z oprávněných a svou výší bagatelních nároků na náhradu nákladů řízení - ať už šlo o náhradu za vyjádření k odvolání [např. nálezy ze dne 15. 10. 2012 sp. zn. IV. ÚS 777/12 (N 173/67 SbNU 111), bod 12; ze dne 5. 12. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3405/12 (N 201/67 SbNU 587), bod 14; ze dne 17. 9. 2008 sp. zn. III. ÚS 3270/07 (N 154/50 SbNU 361)], náhradu za soudní poplatek [nálezy ze dne 30. 6. 2020 sp. zn. III. ÚS 901/20 (N 143/100 SbNU 560), bod 17] nebo náhradu za vyjádření k dovolání [nálezy ze dne 22. 7. 2010 sp. zn. III. ÚS 844/10 (N 149/58 SbNU 265)].

18. Jak přitom krajský soud ve svém vyjádření sám uznal, ke stejné chybě došlo i v této věci. Krajský soud sice přiznal stěžovateli nárok na poměrnou náhradu nákladů odvolacího řízení, ale při jejich vyčíslení přehlédl stěžovatelem uplatněné nároky na náhradu cestovních výdajů a náhradu za promeškaný čas. Tyto nároky tak nebyly zohledněny ani ve výroku rozhodnutí, ani v jeho odůvodnění - přestože byly uvedeny v písemném vyúčtování nákladů odvolacího řízení, které stěžovatel předložil krajskému soudu na jednání (č. l. 166) a které bylo součástí spisu (č. l. 179).

19. Ústavní soud je vázán svými dřívějšími nálezy, a proto v souladu s nimi dochází k závěru, že opomenutím řádně uplatněných nároků na náhradu cestovních výdajů a na náhradu za promeškaný čas ve výši 11 148 Kč krajský soud porušil stěžovatelovo právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny.

20. Ústavní soud z výše uvedených důvodů vyhověl ústavní stížnosti a napadený výrok zrušil podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU](#)
- [Koupě nemovitě věci](#)

- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)